

Belgické město Ypres, v originále vlámsky leper nebo francouzsky Ypres, leží v přímořské provincii Západní Flandry. Pochází z 11. století a ve středověku bylo díky výrobě sukna a obchodu s ním jedním z největších měst Evropy, když ve 13. století údajně mělo 200 000 obyvatel. Ve 14. století se začalo budovat opevnění města, které bylo dále zdokonalováno v 17. století, naposled Francouzi v letech 1678 - 1684. Vzniklo tak pevnostní

britských vojáků padlých v první světové válce. Od roku 1928 až do dneška se ve 20 hodin v bráně troubí anglická vojenská večerka Last Post. Památník je stále ozdobený věnci a květinami, které sem přinášejí tisíce návštěvníků z Anglie.

Alespoň tady to vypadá tak, že Angličané si ze všech národů nejvíce hledí válečných hrobů. Za války v okolí Yprů padlo na půl milionu vojáků několika národností z obou válčících stran. Ti jsou zde pochováni na 170

KŘÍŽE NA POLÍCH

město s opevněním ve tvaru půlměsíce s valy, hradbami, bastiony a vodním příkopem. Opevnění se částečně zachovalo až do dnešních dnů.

Nejvýznamnější středověkou památkou je bývalá tržnice sukna Lakenhalle (1260 - 1304) na náměstí Grote Markt. S délkou průčelí 132 metrů je to jedna z největších, ale ta-

ké nejkrásnějších gotických staveb na kontinentu. V tržnici je dnes mimo jiné muzeum Ypres-Salient 14-18, které zejména dokumentuje téměř úplné zničení prosperujícího města ve světové válce. Ostatně i ze samotné tržnice zůstala po válce jenom hromada sutin a současná stavba je rekonstrukcí.

V letech první světové války byla Belgie jedním velkým bojištěm. V listopadu 1914 byla u Yprů zastavena německá ofenzíva, obyvatelé byli převážně evakuováni a až do konce války zde v tzv. Yperském oblouku probíhaly těžké poziční boje. Zpočátku se zdálo, že to bude téměř idyla. Bažinatá rovina byla zakrátko protkána stovkami kilometrů kličkatých zákopů, kde vojáci zbůhdarma utráceli čas, jen zřídka kdy spěchající do krytu před ojedinělou dělostřeleckou palbou. Ještě na Vánoce 1914 vojáci z obou stran vylezli ze zákopů, aby si navzájem popřáli šťastné a veselé svátky. Jenže dělostřelectva den za dnem přibývalo, připojilo se letectvo a co je hlavní, poprvé tu tehdy byly použity bojové chemické látky. Zpočátku to byl hlavně chlór. Ale už 22. dubna 1915 Němci při příznivém větru vypustili proti francouzským a britským zákopům hořčičný plyn, který právě podle Yprů dostal jméno yperit. Idylická procházka se změnila v jedno z nejkrvavějších a nejničivějších válečných střetnutí v dějinách lidstva. V okolí Yprů je připomíná řada památek.

Například na jižním okraji bývalé městské pevnosti se nachází Lilská brána (Rijselpoort) se třemi bastiony pocházející ze 14. století. V první světové válce její klenuté sály sloužily potřebám britského velení. Menenpoort, Menenská brána byla postavena na místě zničené východní městské brány v letech 1923 - 1927 jako památník ve tvaru vítězného oblouku. Na stěnách jsou vyryta - pěkně po plucích a podle hodností - jména 54 896 mužů z více než čtvrt milionu

vojenských hřbitovech. Ale především k anglickým a kanadským polím bílých náhrobků vedou směrovky a vše je vzorně upraveno, uklizeno a zpravidla ozdobeno květinami.

Jinou zvláštností nejbližšího okolí Yprů jsou jakási minimuzea, vytvořená zpravidla při hostincích (nebo naopak?) na některých místech bojů. Najdeme v nich zbraně a výstrojní součástky válčících stran, další dokumentační materiály, ale zejména munice. Válečné události se krajem přehnalý nejednou - jen z poslední války si připomeňme, že relativně nedaleko leží Dunquerque i Ardenny - a tak je zde k vidění široká paleta dělostřeleckého materiálu, tedy především nábojnic a delaborovaných střel. I když kdoví, zda jsou všechny prázdné. Nálezy nevybuchlé munice jsou zde na denním pořádku, sedláci ji stále ještě svážejí z polí.

V okolí Yprů se člověk neubrání jistě stísněnosti, protože nesmyslné hrůzy války jsou tu jaksí hmatatelnější a připomínají se na každém kroku. Nic na tom nemění fakt, že rozsáhlý zábavní park Bellewaerde začíná hned za minimuseem Hooge Crater.

Lenka AREVALO

